

Frid nummer 1 2022

Tema: Musik. Framsida syntolkning: En kvinna iklädd klänning och stora hörlurar sitter på en gräsmatta. Hon håller händerna på hörlurarna och ler stort.

Töres Theorell om körsångens effekter:

» Genom att bukandas med lugna och djupa tag stimulerar man det parasympatiska nervsystemen som är en motkraft mot stress.«

Ledare

» Våra känslomässiga responser på musik bär en slags paradox: å ena sidan är musik bara en abstrakt konstform, en slags poänglös form av rekreation, å andra sidan väcker den starka känslor som evolutionärt är utvecklade för att bidra till människans överlevnad. «

Jennie om musikens känslomässiga kraft

”Den blomstertid nu kommer, med lust och fågring stor”, så sägs Israel Kolmodin, biskop i Visby, ha skrivit i slutet av 1600-talet. Sedan dess har psalmen, som idag har nummer 199 i Psalmboken, skrivits om flera gånger.

Otaliga är de barn som firat in sitt sommarlov med dessa rader. Vigselpar, dopfamiljer, sörjande begravningsföljen – i hundratals år har psalmen betytt något för människor, så kommer den att göra också i framtiden.

Det finns en kraft i ord som tonsätts. Plötsligt djupnar dess innebörd. Vi liksom känner den dolda verklighet som orden rymmer genom de toner orden ackompanjeras av. När jag sjunger raderna i psalm 199 blixtrar en hel barndom förbi av känslor och minnen.

Men människan har också en oöverträffad förmåga att hitta mening i musik även då den saknar text som kan trigga känslor. Detta, att musik väcker känslor, har ofta betraktats som ett av livets mysterier som psykologer och musikvetare försökt förklara. Våra känslomässiga responser på musik bär nämligen en slags paradox: å ena sidan är musik bara en abstrakt konstform, en slags poänglös form av rekreation, å andra sidan väcker den starka känslor som evolutionärt är utvecklade för att bidra till människans överlevnad. Hur kommer detta sig?

För mig är detta mysterium ett av de skäl som gör att jag tror att det ligger en skapande kraft bakom människans existens. Människan är inte enbart en evolutionär varelse. Hon bär på dimensioner som är djupare än så. Det vackra slår liksom an något i oss och förnimmer Guds närvaro.

I hundratals kyrkor och på skolgårdar sjungs även denna försommar *”Den blomstertid nu kommer”* för att ta emot sommaren. Psalmen som talar så om hopp. Hoppet om en ny sommar. Ett sommarlov av skratt och lek, vila och växt. Hoppet om att allt kommer att bli bra. För även livets mörker, smärta och död kan vändas till nytt liv, det är den kristna trons kärna. *”Med blid och livlig värma till allt som varit dött, sig solens strålar närma, och allt blir återfött.”*

Nu står vi inför en sommar. För egen del bär sommaren på förändring. Efter semestern går jag vidare mot nya uppdrag som kyrkoherde i Vantörs församling, Stockholms stift. Det är med både nyfikenhet och vemod. Känslan går att likna vid den att som barn komma tillbaka till skolan efter ett långt sommarlov. Sorgen över att sommarlovet som gav så mycket nu är slut, och förväntan på en ny termin, med nya intryck och nya erfarenheter.

Hur sommaren kommer att vara för dig vet jag inte. Den kan vara förknippad både med vila och stress. Välbehövlig flykt utan vardagens press eller oro över pengar som ska räcka och allt som ska hinnas med under en allt för kort ledighet. Men oavsett hur din sommar kommer att bli hoppas jag att du ges tillfälle att ana den: tonen som väcker något djupt inom dig och vittnar om att du är en del av skapelsens stora komposition. Ett mästerverk signerat själva livets kompositör, Gud själv.

Med önskan om Guds välsignelse!

Jennie Wall, Kyrkoherde

Välkommen

Salems kyrka: Äntligen på plats!

Syntolkning: Foto på orgelns spakar och tangenter.

Efter år av förberedelser, planering och byggande är nya orgeln äntligen på plats i Salems kyrka. Söndagen den 27 mars invigdes orgeln med en välbesökt konsert där orgelprofessor emeritus Ralph Gustafsson och församlingens organist Tobias Lundmark spelade musik av bland annat Johann Sebastian Bach och Johann Christian Heinrich Rinck.

Håll utkik: Ladda batterierna

Syntolkning: Foto på kvinna som håller i en mobil och tankar bilen.

Snart kommer du kunna ladda din bil medan du går i gudstjänst och tankar mental energi. Innan sommaren ska det nämligen installeras laddstolpar utanför både Säby kyrka och Salems kyrka. Du laddar bilen till ett fast pris och laddstationerna kommer att vara kopplade så att du kan betala med Swish.

Carin om temat: Musik, minnen & hälsa

Många av mina mest minnesvärda stunder i livet hänger ihop med musik. Ögonblick, upplevelser, och ibland hela perioder förknippas med olika låtar. Musik kan förstärka våra känslor och en låt kan snabbt kasta oss tillbaka och väcka känslor från förr. Det är nog därför valet av musik kan kännas så pass viktig under dop, vigsel och begravning.

Detta nummer av Frid har tema Musik, med fokus på kör. När jag började jobba i Salems församling handlade mitt första nummer av Frid om just körsång. Då erkände jag bland annat hur mycket jag skräms av att sjunga och att jag alltid mimar när jag sjunger bland andra. Men redan då berördes jag av körernas fina gemenskap och under arbetet med det här numret har jag blivit ännu mer nyfiken på körsången och dess inverkan.

Visste du att körsång har flera hälsoeffekter? Studier visar bland annat att körsång höjer kroppens egna må-bra-hormoner. Stressforskare Töres Theorell lär oss om körsångens positiva effekter. Kanske inspirerar det dig till att vilja prova på körsång.

Om du själv inte vill sjunga i kör men gärna njuter av andras musicerande får du flera stämningsfulla musiktilfällen i sommar. Bland annat sker uruppförandet av det nyskrivna oratoriet om Sankt Botvids liv för orkester, körer och solister med Samuel Fröler som recitatör. Tobias Lundmark som skrivit oratoriet berättar här om sin skrivprocess och hur verket växte fram.

Utöver oratoriet får du tillfälle att njuta av musik under flera sommarkvällar. Dessutom bjuder sommaren på pilgrimsvandringar, kyrkogårdsvandringar samt öppen kyrka med kyrkvisningar och konstutställning.

Jag önskar dig en trevlig läsning och en skön sommar!

Carin Traumer
Fridmedarbetare

Ny personal: Hej Agneta!

Syntolkning: Halvbild på Agneta som tittar in i kameran och ler.

Vi hälsar Agneta Lennse välkommen som präst i Salems församling. Hon kommer att vikariera i församlingen medan Sofia Akampa är föräldra-ledig. Agneta kommer närmast från en tjänst som präst i Grödinge församling.

Vad är det bästa med att vara präst?

Att känna att jag är i min kallelse är en stor trygghet. Och att möta människor i olika livssituationer och öppet få förmedla det bästa av alla budskap.

Varför sökte du dig till Salems församling?

Det behövdes en vikarie och så hade jag hört positiva saker om Salems församling. Och det stämde ju!

Har du något favoritbibelord eller favoritpsalm?

Oj, jag har många! Bibeln är en guldgruva för hela livet.

Ett av mina favoritcitrat är från Kolosserbrevet 2:3: "I honom (Kristus) finns vishetens och kunskapens alla skatter gömda." Två älsklingspsalmer är 246: "*Här en källa rinner*" och 717: "*Innan gryningen*".

Sommarkyrka: Kyrkvisning & utställning

Syntolkning: Teckning av en leende fågel som flyger. I bakgrunden syns ett kyrktorn.

Syntolkning: Foto taget från drönare så att Kyrkskolan, Salems kyrka och vattnet bakom kyrkan syns.

Under torsdagarna i juli månad står porten öppen till Salems kyrka. Passa på att tända ljus, be, ta en fika eller gå en guidad visning och lär dig mer om kyrkans många kulturhistoriska föremål. I Kyrkskolan, som ligger intill kyrkan, kan du se en konstutställning med målningar av Johan Hansson och fotografier tagna ovanifrån på Salems kyrka av Bengt Bager.

Läs mer om vad som händer i sommar på sidorna 6–7.

Sommar i Salems församling

Sommarkyrka

VARJE TORSDAG I JULI 11.00–16.00

Salems kyrka står öppen för besök

13.00 Andakt i Salems kyrka med efterföljande visning av kyrkans nya orgel

14.00 Guidad kyrkogårdsvandring

- Drop in-visningar av kyrkan.

- Konstutställning i Kyrkskolan med målningar av Johan Hansson och fotografier tagna ovanifrån på Salems kyrka av Bengt Bager.

- Kaffeservering i Kyrkskolan.

Sommarkyrkan är ett samarrangemang med Salems hembygdsförening.

Kyrkogårdsvandringar

Vilka kända personer ligger begravda på Salems kyrkogård? Hur länge har Säby begravningsplats funnits och vem bodde egentligen i det lilla torpet? Följ med på en guidad vandring genom kyrkogårdarnas historia och passa på att ställa alla kyrkogårdsfrågor du någonsin haft till Björn Kallner från Salems hembygdsförening och till personalen på kyrkogårdarna.

VARJE TORDAG I JULI 14.00

Guidad kyrkogårdsvandring runt Salems kyrka.

Vi startar rundvandringen vid Kyrkskolan.

6 JULI & 20 JULI 13.00

Guidad kyrkogårdsvandring på Säby begravningsplats.

Vi startar vid kapellet och avslutar med en rundvandring på Säby begravningsplats.

Kyrkogårdsvandringarna är ett samarrangemang med Salems hembygdsförening.

Sommarmusik

SÖNDAG 10 JULI 18.00

Orgelkonsert

Marcus Thorén.

SÖNDAG 24 JULI 18.00

Lead, Kindly Light

Vokalensemblen Cantores Amicitiae under ledning av Jakob Grubbström.

SÖNDAG 31 JULI 18.00

Jazz i sommarkväll

Anders Ellman, kornett. Stefan Isaksson, tenorsax. Fredrik Olsson, gitarr. Mats Dimming, kontrabas.

SÖNDAG 7 AUGUSTI 18.00

Orgelkonsert

Rune Karlsson.

SÖNDAG 21 AUGUSTI 18.00

Shall I compare thee to a summer's day

Lotta Pettersson Van den Poel, klarinett. Clara Heinemann, harpa.

Mer information om konserterna hittar du på församlingens hemsida svenskakyrkan.se/salem

Pilgrimsvandringar

18 JUNI

11.00 Pilgrimsvandring

Gemensam vandring med Botkyrka församling. Vi utgår från Salems kyrka och fortsätter längs Sankt Botvids pilgrimsled till Botkyrka kyrka. Ta med enkel matsäck.

31 JULI

16.00 Botvidsvandring

Pilgrimsvandring från Salems kyrka till Sankt Botvids källa där en scen om Botvids liv utspelas. Efter skådespelet finns möjlighet att fika vid Nedre Söderby. Därefter går vi tillbaka till Salems kyrka. Stanna gärna kvar och lyssna på sommarmusiken som startar 18.00.

Annons: Tack vare dig...

... kan vi fortsätta kyrkans betydelsefulla arbete

Syntolkning: En pojke som har pilotmössa och pilotglasögon på sig håller ett leksaksflygplan i handen.

När du är med i Svenska kyrkan bidrar du till ett betydelsefullt arbete både i Salems församling och runt om i världen. Det är också din hemförsamling som den allra största delen av din kyrkoavgift går.

Genom att betala kyrkoavgiften är du bland annat med och stödjer:

- * Möjligheten för gammal och ung att sjunga i kör – gratis!
- * Att det finns någon att prata med när livet gör ont
- * Barn och ungas psykiska välmående
- * Kyrkans öppna förskola där barn och föräldralediga kan mötas
- * Gemenskapsträffar för äldre
- * Bevarandet av Salems kyrka och andra kyrkobyggnader
- * En plats där varje människa får vara sig själv

Tack än en gång, ditt stöd gör skillnad!

I körsångens fotspår

Forskning visar att körsång höjer kroppens må bra-hormoner som endorfiner, dopamin och oxytocin. Frid lär sig mer om körsångens hälsoeffekter och följer med på körövning i församlingens båda vuxenkörer.

Text: Carin Traumer

Det är torsdag förmiddag i början av maj och våren har äntligen kommit. Fågelkvitter hörs och vårens solstrålar värmer. Inne i Säby församlings-hem doftar det av champinjonsoppa och ett sorl av röster hörs inifrån kyrkan. Alla är de här för torsdagsträffen, en verksamhet med föredrag och sopplunch. Varannan vecka kommer intressanta föreläsare till Säby kyrka för att dela med sig av sina erfarenheter och upplevelser.

Idag är stressforskaren, violinisten och körsångaren Töres Theorell på besök, tillsammans med fem andra musiker som bland annat spelar violin, viola och cello.

Kyrkklockan ringer in för att uppmärksamma eventuella eftersläntrare på att föredraget nu ska börja. Kyrkan är redan fullsatt, strax under 60 besökare har anslutit sig till Torsdagsträffen.

Töres inleder med att presentera sig själv och de andra musikerna. Han förklarar hur de kommer lägga upp sitt framträdande med en blandning av musikunderhållning och föredrag. Därefter tar Töres ton och sjunger två låtar, Wilhelm Peterson-Bergers "Här dansar Fridolin" och Ture Rangströms "Allena var jag".

– Ett av skälen till att jag har valt att sjunga de här två sångerna idag är för att jag har registrerat puls med kontinuerlig ekg-registrering av mitt eget hjärta när jag sjunger de här båda sångerna. Och det har jag gjort både med publik och utan publik, vid flera tillfällen. Så jag vet att när jag kommer upp i den högsta tonen så har jag alltid 130 i puls. Jag vet också att när man har publik så har man alltid 20 slag mer per minut än när man inte har publik, förklarar Töres.

För den som eventuellt tänker att de ökade hjärt-slagen beror på att Töres själv inte är en van sångare förklarar han att pulsökningen sker hos alla som sjunger inför publik, även professionella sångare. Töres har forskat på sång inför publik och har låtit mäta många sångares pulsökningar. Han menar att pulsökningen inte beror på nervositet. Det handlar snarare om att de som sjunger inför publik vill förmedla något och därför har de också en ökad uppmärksamhet och koncentration som i sin tur påverkar deras puls.

Men det är inte bara pulsen som påverkas av att sjunga. Att sjunga i kör har flera positiva hälsoeffekter.

– När man sjunger använder man stora muskelgrupper som mellangärdet och bröstmuskulaturen. Man måste dessutom tänka på hur man andas för att kunna hålla ut under långa toner. Genom att bukandas med lugna och djupa tag stimulerar man det parasympatiska nervsystemen som är en motkraft mot stress. Ett bra magstöd när man sjunger hjälper också till att stärka bukmuskulaturen. Att sjunga regelbundet ger därför en vanlig fysisk träningseffekt.

När man sjunger tillsammans med andra ökar kroppens egna må-bra-hormoner. Den fysiska ansträngningen utsöndrar endorfiner som är kroppens eget morfin, vilket har en smärtlindrande effekt. Även dopamin och oxytocin utsöndras. Dopamin är en del av vårt belöningssystem medan oxytocin bland annat reducerar blodtrycket, dämpar ångest och sänker kroppens stressnivåer.

– I min forskning har experiment visat att det är mycket effektivare att sjunga tillsammans än att bara sitta och prata tillsammans. Bland annat ger körsång ett större påslag av oxytocin, säger Töres.

Föredraget om körsångens hälsofördelar är slut. Töres och de fem musikerna ramar in allt med att spela valda stycken ur Johannes Brahms sextett no. 1. Publiken sitter tyst fram till att musikens sista ton har ebbat ut. Då ställer sig alla upp och applådererar. Torsdagsträffens ansvarige präst, Lennart, tackar Töres och alla musiker med varsin kyrkhonung från Säby begravningsplats.

Därefter förflyttar sig alla till församlingssalen för att äta dagens champinjonsoppa. Jag överhör att flera samtalsämnen handlar om föredraget och körsångens hälsofrämjande effekter. Många besökare sjunger redan i kör, men kanske har föredraget sått ett frö så att församlingen snart har fler körsångare.

När jag nu har fått lära mig om körsångens hälso-främjande egenskapet är det dags att besöka två av församlingens körer för att se hur en körövning går till.

Säbykören. Det är tidig torsdag eftermiddag och Säbykörens elva daglediga körsångare sitter redo i kyrkan. Kören grundades för ungefär 30 år sedan av dåvarande organisten Brita Nilsson. Vissa av Säbykörens medlemmar har nästan varit med sedan start.

Repetitionen inleds med en kort röstuppvärmning där kören bland annat gör rullande r-ljud för att mjuka upp sina stämband. Efteråt börjar de sjunga ett flertal låtar som de är vana vid och självsäkert sjunger igenom. De fastnar på en engelsk gammal låt med många upprepande verser.

– *Detta är en svår låt, det är svåra notbilder och jag har svårt att se och följa med i texten,* instämmer flera.

Trots svårigheterna tar de i alltmer för varje vers. Säby-kören är en envis kör som inte ger sig i första taget.

Kyrkokören. Det är torsdag kväll och veckans kvällsmässa har precis slutat. Kyrkokörens repetition startar kort efter mässan. Kafeterian börjar fyllas upp av kyrkokören som består av ungefär 25 medlemmar. Idag är även delar av Botkyrka kyrkokör på besök. De ska öva inför Botvidsoratoriet som har, i skrivande stund, sitt uruppförande om lite mindre än en månad. Tobias Lundmark som har skrivit oratoriet är dessutom körledare för Salems församlings kyrkokör.

Även kyrkokörens repetition inleds med en kort röstuppvärmning. Därefter är det dags att öva och finputsas på satser från oratoriet. Idag övar de på "Rosa rubens" som är en av Tobias egna favoritsatser.

– *Rosa rubens egreditur, de spinarum acumine,* sjunger Tobias och instruerar hur de latinska orden ska uttalas och betonas.

Vill du också sjunga i kör?

I Salems församling finns körer för alla åldrar. Varje vecka träffas körerna och övar tillsammans. Under terminerna har alla körer någon typ av framträdande. Det kan vara att stärka upp med körsång i högmässan, sjunga på äldreboenden eller att bjuda in till konserter. Mer information om församlingens olika körer och när de träffas hittar du på sidorna 12–13.

Eva Hansson, Säbykören

Hur länge har du sjungit i Säbykören?

– Jag började i kören när jag flyttade till Rönningeborg 2011.

Vad är det bästa med att sjunga i kör?

– Allt! Jag älskar att sjunga. Jag var med i flickkören i skolan och jag har varit med i en allsångsjunga-kör, i PRO-kören, kyrkokören och så nu Säbykören.

Hur skulle du övertyga någon att börja i kör?

– Man blir glad och lycklig av att sjunga och speciellt av att sjunga i kör där man kan få nya vänner. Vi är några körmedlemmar som träffas och sjunger tillsammans även utanför kören.

Vad är ditt bästa körminne?

– När vi uppträder med kören i kyrkan och på äldreboenden. På äldreboenden är det så roligt när de boende känner igen musiken och sjunger med.

Mariana Leutwiler, Kyrkokören

Hur länge har du sjungit i Kyrkokören?

– Jag gick med 2014 när barnen var tillräckligt gamla för att lämnas ensamma. Jag har alltid velat sjunga men innan dess hade jag inte tiden.

Vad är det bästa med att sjunga i kör?

– Jag älskar att sjunga psalmer och jag sjunger mycket för mig själv. Det bästa med kören är att få uppträda och att ha ett mål tillsammans med andra.

Hur skulle du övertyga någon att börja i kör?

– Det ger mening att sjunga i gudstjänst och att få uppträda, som ett sätt att ge något till de som lyssnar.

Vad är ditt bästa körminne?

– När vi var på körresa till Island. Vi var då inne i en kyrka i Reykjavik och började sjunga helt oplanerat. Det gav en känsla av frihet och kändes stort att vi vågade sjunga spontant framför alla som var där.

Syntolkning: Närbild på Eva Hansson som ler och tittar in i kameran.

Syntolkning: Närbild på Mariana Leutwiler som ler och tittar in i kameran.

Syntolkning: Sidobild på Säbykören som sitter i kyrkstolarna och sjunger.

Syntolkning: Sidobild på Kyrkokören som håller i notpaper och sjunger.

Verksamhetsstarter – Hösten 2022

Här presenteras höstens alla regelbundna verksamheter. På tidningens sista uppslag finns information om gudstjänster, evenemang och enskilda kalenderhändelser. Senaste uppdateringarna hittar du i Säby kyrka och på vår hemsida www.svenskakyrkan.se/salem

ADAM

En lördag i månaden 09.00. Terminsstart 3/9, därefter 8/10, 5/11 och 3/12.

En samtalsgrupp för män där vi över en frukost delar med oss av vardag, tankar och känslor.

BARNKÖREN

Onsdagar 15.00–16.45. Pågår 24/8–13/12.

För barn mellan 6–8 år. Mellis serveras från 15.00.

BIBELFRUKOST

Tisdagar 08.00. Pågår 23/8–20/12.

En bibelstudie- och samtalsgrupp för morgonpigga i alla åldrar.

DISKANTKÖREN

Torsdagar 14.00–16.45. Pågår 25/8–13/12.

För barn mellan 9–12 år. Mellis serveras från 15.00.

DJUPMEDITATION

Udda onsdagar 18.30. Pågår 28/9–21/12.

Unna dig själv en stunds återhämtning för att andas ut, varva ner och ladda om mitt i veckan.

EVA

En söndag i månaden 13.00–15.00. Terminsstart 28/8, därefter 25/9, 23/10, 20/11 och 18/12.

Samtalsgrupp för dig som kvinna. Över en enklare lunch samtalar vi om kvinnorna i Bibeln.

FREDAGSMYS

Udda fredagar 18.00–23.00. Pågår 2/9–9/12.

Gemenskap, film, musik, aktiviteter och annat skoj för dig på högstadiet och gymnasiet.

GATHERING OF GEEKS

Jämna onsdagar 18.00–21.00. Pågår 7/9–14/12.

För dig på högstadiet och gymnasiet som gillar spel, lajv, fantasy och allt däromkring.

GUDSTJÄNST MED SMÅ OCH STORA

Udda torsdagar 09.30. Pågår 18/8–22/12.

Sång, musik, tankar och samtal. Efteråt fikar vi och umgås till 12.00.

KYRKOKÖREN

Torsdagar 19.00–21.30. Pågår 1/9–18/12.

Blandad kör för vuxna.

PILGRIM'S WALK FOR FUTURE

Jämna torsdagar 09.00–10.30. Pågår 8/9–15/12.

Vandring för klimatet och vår gemensamma framtid. Vi går cirka 3 km med några stopp på vägen då vi reflekterar över vårt eget ansvar.

SAMTAL PÅ KYRKBÄNKEN

Tisdagar 10.30–12.00. Pågår 6/9–13/12.

Präst, diakon eller annan medarbetare sitter på kyrkbänken för att prata om allt mellan himmel och jord.

SNACKCAFÉ

Jämna torsdagar 13.30–15.00. Pågår 25/8–15/12.

Över en enkel fika delar vi tankar och erfarenheter med varandra.

STICKCAFÉ

Udda torsdagar 13.30–15.00. Pågår 18/8–8/12.

Gillar du att sticka och virka eller vill du kanske lära dig? Här träffas nybörjare och erfarna för att fika, umgås och inspirera varandra.

SÄBYKÖREN

Torsdagar 14.30–15.30. Pågår 1/9–4/12.

Kör för dig som är dagledig.

TORSDAGSTRÄFFEN

Jämna torsdagar 11.00. Pågår 8/9–15/12.

Lyssna till intressanta föredrag och dela värmande soppa i gemenskap.

UNGDOMSKÖREN

Torsdagar 17.30–18.30. Pågår 1/9–13/12.

För dig som går i årskurs 6–9.

ÖPPEN DIAKONIMOTTAGNING

Torsdagar 15.30–17.00. Pågår 18/8–22/12.

Träffa en diakon för kortare samtal och rådgivning. Diakonen har tystnadsplikt. Kostnadsfritt.

ÖPPNA FÖRSKOLAN

Tisdagar & onsdagar 09.00–12.00. Pågår 16/8–21/12.

För barn mellan 0 och 5 år och deras vuxna. Samtal, lek, fika och sång.

Berättelsen om Sankt Botvid

Text: Johan Hansson

Solen hade börjat gå ner och sysslorna för dagen var avslutade, i utkanten av gårdstunet hade några tänt en eld och de vuxna kurade omkring den. Nu fanns det tid att prata och flera tog tillfället i akt att berätta historier.

Det här var den bästa tiden på dagen tyckte Botvid. Stämningen blev mer uppsluppen kring skymningen, lite extra laddad. Han satte sig lite i utkanten för att lyssna.

Det berättades om roddfärder där man mött på havets makter, vågor så höga att de skulle ha kunnat svälja hela Hammarby gård. Flera av dem hade också skyttat okända odjur som härskade i vattnets djup. Andra berättade om kamper för att erövra byar där motståndet varit kompakt. Några av männen kunde visa upp ärr som de hade fått i bataljerna. Botvid lyssnade och såg på dem med skräckblandad förtjusning.

Några i sällskapet berättade om den nya religionen som börjat ta mark. Bara ett par dagsritter söderut fanns det flera ätter som antagit den nya tron. *Asbjörn den skele hade till exempel låtit döpa sig och antagit den nya bekännelsen, men häruppe i trakterna kring Hammarby gård var det ännu inte så många.

Guden Vitekrist, som den nya tron vittnade om, var både stark och mild på samma gång. Han hade besegrat döden men var samtidigt full av barmhärtighet och vände sig emot blodshämnd. Det berättades också om under och tecken som följt i spåren där präster och munkar gått fram och predikat den nya tron. Botvid lyssnade både länge och fascinerat. Berättelserna den här kvällen gjorde intryck på Botvid och hans var nyfiken, både på att se mer av världen och lära sig mer om den nya tron. Munkarna som kom med den nya tron lär vara mycket skickliga på odling och hushållning. Botvid skulle troligtvis bli den som tog över Hammarby gård en dag. Där hade han en anledning att få besöka deras hemländer tänkte han.

En dag kom så tillfället. Några av storbönderna som drev granngårdarna skulle göra en handelsresa till England där man skulle byta och sälja skinn och hantverk. Botvids far Sven och hans mor Bänkfrida var först tveksamma men efter visst övervägande gav de sitt godkännande.

Resan till havs började i lugnt och vackert väder, men snart vände vädret om och de sista dagarna fick de kämpa mot storm och vågor som var nära att välta handelsbåten. Så småningom skyttade man emellertid land – Englands kust. Bland skären lugnade sig sjögången och även vinden började långsamt ebba ut. Med viss möda kom man så i land.

En mindre båt hade gått iland före för att meddela Ortsbefolkningen om handelsbåtens syfte och ungefärliga ankomst, så de blev väl mottagna och fick även hjälp att lasta av båten.

Besättningen fick sitt härbärge utspritt hos Ortsbefolkningen. Byns präst tog emot flera av dem och hit kom också Botvid. Han fick ett rum med vacker utsikt över sjön. Prästen var en mycket vänlig man och snart fann Botvid och han varandra. Det blev åtskilliga tillfällen för prästen att prata om den kristna tron. Botvid fick se hur prästen besökte sjuka och ensamma och det gjorde ett starkt intryck på honom. Botvid följde också med prästen vid flera tillfällen när denne undervisade barn om tron och Botvid fick även bevittna hur många bybor kom och frågade prästen om råd. Allt detta gjorde ett imponerat på Botvid.

Men det var ju inte resans primära syfte, det var ju en handelsresa och på dagarna följde Botvid oftast med de bönder som ledde handelsresan i deras ärenden. Affärerna gick över förväntan och de fick också möjlighet att studera hur jordbruket bedrevs här. Visserligen var

klimatet mildare än hemma vid Hammarby gård men mycket skulle nog kunna tillämpas även där.

Störst intryck gjorde dock prästen, och Botvid berättade för sina medresenärer om vad han fått se och uppleva. De skojade med honom och sa att de nog inte står på förrän Botvid själv låter döpa dig.

Han skämtade bort det först, men allt-eftersom vistelsen pågick började han gå till gudstjänsterna i kyrkan. De vackra sångerna och predikningarna berörde honom djupt.

En dag frågade prästen om inte Botvid ville gå i kyrkans dopundervisning och låta döpa sig, öva sig på att själv formulera böner till den kristne Guden. Botvid gjorde så. Det började snart hända saker inom honom.

Dopdagen var en stor högtidsdag. Det fanns liksom en klarhet i luften på vägen till kyrkan. Det klippiga kustlandskapet log mot honom, tyckte Botvid.

Botvid fick med sig utdrag från de heliga skrifterna; Bibeln och helgonberättelser. Snart var det dock dags för hemfärd, avskedet kändes tungt eftersom prästen blivit som en extra far för honom.

Väl hemma igen var Botvid full av idéer. Kristendomen var precis vad som behövdes i hembygden. Det dröjde inte länge förrän Botvid själv fick börja undervisa i kristen tro och han blev snabbt känd för att också leva som han lärde. Flera underverk skedde under hans missionsgärning.

Snart beslöt sig Botvid för att frige en slavisk man, en man som tidigare tillfångatagits under en räd österut, och låta honom få återvända till sin familj. Botvid följde själv med på resan som började styra sin kos mot Gotland för att sen enligt planerna fortsätta österut.

En natt på båtresan gick resenärerna iland på Rågö. Där stannade de, på Botvids inrådan, för vila och aftonbön.

Efter att resenärerna somnat bar det sig inte bättre än att den nyligen frigivne mannen klev upp i mörkret och smög sig fram till Botvid och tog hans stora yxa. Svart i sinnet slog han brutalt ihjäl både Botvid och hans medhjälpare Esbjörn. Botvid så illa att han halshöggs.

Vad som rörde sig i den slaviske mannens inre är det ingen som vet, men antagligen förstod han inte att Botvid bara ville honom väl. Förövaren flydde sen med båten och offren Esbjörns och Botvids kroppar låg kvar på ön där de så småningom hittades av Botvids släktingar.

Efter den tragiska händelsen hände flera förunderliga saker både före och efter Botvids begravning. Men de historierna kan man läsa mer om på andra ställen.

*Asbjörn den skele är en fiktiv person och finns inte beskriven i någon av krönikorna. Det här är en skönlitterär text, en fri tolkning baserad på berättelser om Botvid.

Uppmärksammanden av Sankt Botvid

I Salems församling brukar vi årligen uppmärksamma Sankt Botvid genom pilgrimsvandringar på Sankt Botvidsleden. I år uppmärksammas Botvid följande datum:

29 MAJ – Uruppförande av Botvidsatoriet. Läs mer på sida 17.

5 JUNI – Konsert: Botvidsatoriet. Läs mer på sida 17.

18 JUNI – Gemensam pilgrimsvandring med Botkyrka församling. Läs mer på sida 7.

31 JULI – Botvidsvandring till Sankt Botvids källa. Läs mer på sida 7.

Kompositören bakom Botvidsoratoriet

Ett musikaliskt verk som tog 2,5 år att skriva, innehåller femton stycken och är baserad på texter som är flera hundra år gamla. Möt församlingens organist och kompositören bakom oratoriet om Sankt Botvids liv, Tobias Lundmark.

Text: Carin Traumer

Ett oratorium är ett stort musikaliskt verk för orkester, kör och ofta sångsolister. Det är ett berättande verk men utan vare sig kulisser, kostymer eller skådespel.

– *Anledningen till att jag väljer att benämna det här för ett oratorium, ur mitt perspektiv, är för att jag försöker berätta hela berättelsen om Sankt Botvids liv. Det är inte bara en liten del utan det är hela berättelsen om Botvids liv. Det som finns nedskrivet, förklarar Tobias.*

Tobias började skriva på oratoriet inför Salems kyrkas 900-årsjubileum.

– *Det var egentligen inget val att skriva om Sankt Botvid, jag visste inte så mycket om honom. Men Botvid är ju speciell för Salems kyrka. Jag hade fått texten om Botvidslegenden, ett manuskript som är nedskrivet på 1300-talet. Så jag började skriva utifrån det.*

Manuskriptet är en faktabaserad beskrivning av Botvids liv. Det är en text helt utan poesi, vilket gjorde att skrivprocessen blev lång och till en början utan vidare flyt. Det var först när Elisabet Haag, organist i Botkyrka församling, skickade över ett Botvidsofficio som skrivandet började lossna för Tobias. Ett officium är en bönegudstjänst där alla texter är på Latin. Detta handlade om just Sankt Botvid.

– *Då fick jag äntligen tillgång till mer poetiska texter. Det beskriver samma sak men officiet är mer poetiskt och målande. Dessutom är det underbart att skriva utifrån latin, säger Tobias.*

Att skriva och tonsätta musik är ett sätt för Tobias att skapa och ge skönhet. Men det är också ett sätt för honom att lovsjunga Gud. Längst ner i Botvids-oratoriet har han till exempel undertecknat med S.D.G som står för latinets Soli Deo Gloria, vilket betyder "Endast till Guds ära."

– *Jag har börjat skriva, på ett för mig, helt nytt sätt som jag inte har gjort tidigare. Att skriva musik är som vilken arbetsdag som helst. Men nu hör det till arbetsprocessen att jag kvällen innan ber väldigt länge, berättar Tobias.*

Botvidsoratoriet skildrar hela Sankt Botvids liv från hedning till martyr men Tobias har valt att lägga lite extra fokus på Botvids fiskunder, hans mirakel och hans död. Till exempel är fiskundret uppdelat i tre satser där de tillsammans tog ungefär ett år att skriva. En annan sats som är ämnad för sopransolo skrev Tobias på en enda kväll.

– *Vid tillfällen då man skriver med flow eller i inspirito känns det helt magiskt. Men när jag lyckas skriva så där, när det är som om något rycker tag i mig så är det egentligen inte jag som skriver. Jag är mer ett verktyg. Det är ibland underligt när jag dagen efter tittar igenom och känner att så där kan inte jag skriva. Jag känner igen musiken, det är inte nytt för mig. Men det är stämföringsgrejer som jag kan förundras över.*

Oratoriet kommer inte bara att vara en unik musikupplevelse utan också en möjlighet att i en berättande musikalisk form få lära sig mer om martyren Sankt Botvid. Tobias har dessutom lagt in en hel del symbolik att fascineras över. Till exempel finns det fragment av Englands nationalsång "God Save the Queen" i öppningsstycket som en symbol för att Sankt Botvid blev döpt i England. Tobias har också tonsatt handrörelsen för korstecknet där noterna bildar framåtliggande kors.

– Det är inte säkert att det hade stått en kyrka vid Bornsjön om det inte hade funnits en historia om martyren. Botvid är fortfarande viktig för Salems kyrka och givetvis för Botkyrka kyrka, dit han flyttades. Roligt med det här projektet är att den första konserten sätts upp i Salems kyrka och den sista konserten på den här turnén spelas i Botkyrka kyrka.

Annons: Oratorium Sankt Botvid – nyskrivet verk av Tobias Lundmark

SAMUEL FRÖLER *Recitatör*
ELIN ROMBO *Sopran*
MATHIAS ZACHARIASSEN *Tenor*
ULF LUNDMARK *Baryton*

ROMOLAS SMITH *Klarinett*
LOTTA VAN DEN POEL *Basklarinett*
ELISABETH HAAG *Orgel*
JANNICA GUSTAFSSON *Violin I*
PAULA HEDVALL *Violin II*
EMILIE HÖRNLUND *Viola*
PETJA SVENSSON *Violoncell*
SARA BUSCHKUEHL *Kontrabas*

Dirigent JAKOB GRUBBSTRÖM

29 MAJ 18.00 SALEMS KYRKA – PREMIÄR
5 JUNI 18.00 SALEMS KYRKA
18 JUNI 16.00 STRÄNGNÄS DOMKYRKA
19 JUNI 17.00 BOTKYRKA KYRKA

Entré: 100 kronor. Biljetter till konserter i Salems kyrka köps i Säby församlingshem den 19/5 17.00–18.00. Därefter säljs biljetter under expeditionens öppettider. Information om konserterna i Strängnäs domkyrka och Botkyrka kyrka hittar du på respektive församlings hemsida.

Logotyp : Framnäs folkhögskola

Logotyp: Salems församling

Tack.

"Om du visste vad gud har att ge", är Salems församlings vision och de ord som väckte min nyfikenhet när församlingen sökte ny kyrkoherde för snart fem år sedan. Frasen är hämtad ur Johannesevangeliets fjärde kapitel och berättelsen om hur Jesus möter en samarisk kvinnans vid Sykars brunn. Det berättas om ett samtal mellan Jesus och denna, sannolikt utsatta, kvinna och att Jesus ger kvinnan levande vatten. Mötet förändrar henne. Faktum är att det påverkar henne så pass mycket att hon bara måste dela sin erfarenhet med dem hon möter: "Kom så får ni se!" säger hon och bjuder in andra att dela det stora hon erfarit.

På samma vis vill Salems församling verka som kyrka. Erfarenheten av att ha mött Gud måste få spridas till andra i både ord och handling.

Det var det förhållningssättet som lockade mig att söka tjänsten som kyrkoherde i Salems församling. Det vilade en kallelse för mig i just det uppdraget. När jag sedan blev erbjuden tjänsten var det med både förväntan och stor ödmjukhet inför uppdraget jag valde att tacka ja.

Tänk om jag då vetat vad Gud skulle komma att ge mig under de dryga fyra år jag haft förmånen att få leda församlingens arbete! Jag har fått möta allvar och lek, glädje och utmaningar, skratt och gråt. Fått leda ett arbetslag som format mig till att bli en bättre chef. Mött församlingsbor som lärt mig så mycket om livet och tron, visat på öppenhet, gemenskap och omsorg. Jag är så oerhört tacksam!

Det finns mycket som är gott i Salems församling att som medlem i kyrkan vara stolt över. Ett rikt gudstjänstliv, hjälp och stöd för den som är utsatt, de fina kyrkorna, ett starkt lokalt engagemang och ideella krafter. Men mest av allt finns i församlingen en värme man sällan möter i vårt samhälle idag. Jag är så stolt över att ha fått vara en del av allt det Salem församling är och kommer att vara framöver. En församling som bjuder in och säger: "Kom så får ni se!" och visar på engagemang och vänlighet. En mötesplats över gränser, och möten som påverkar våra liv.

Nu går jag vidare mot nya utmaningar. Efter sommaren tillträder jag som kyrkoherde i Vantörs församling, Stockholms stift. Det är inte utan vemod som jag lämnar Salem, men det vilar en ny kallelse i uppdraget i Vantör.

I livet är det nog så att Gud ständigt ger, men ibland måste vi också våga kasta oss ut för att kunna ta emot. För att våga kasta sig ut krävs att det finns stabil mark under fötterna. Tack Salems församling för att ni gett mig den trygga grunden, allt jag lärt mig och fått. Ni kommer alltid att ha en särskild plats mitt hjärta.

Med önskan om allt det goda och Guds rika välsignelse!

Jennie Wall
Kyrkoherde 2018–2022

* Jennie Wall avskedspredikar i högmässan den 19 juni klockan 11.00 i Salems kyrka.

En värld av musik

Vilken är din favoritmusik? Jag har funderat på vad jag skulle svara och inser att svaret skulle bli rätt långt. Det finns ju så mycket olika slags musik, från olika tider och situationer i livet. Musik som får hjärtat att sjunga, kroppen att vilja dansa och sinnet att blomma, både i sorg och glädje. Som väcker minnen, associationer, öppnar nya världar och ger livslust. Musik är det enda språk som inte behöver översättas, har någon sagt. Den talar direkt till hjärtat.

Jag hörde en berättelse av författaren Ylva Eggehorn som hon i sin tur hade hört av en äldre, liten dam mellan två stationer på tunnelbanan:

"När de första människorna skulle lämna den underbara trädgården ryggade de tillbaka inför det kalla, mörka och okända där utanför. Gud kände medlidande med dem och frågade sina änglar vem av dem som ville följa människorna. Ingen anmälde sig. Efter en lång tveksam tystnad steg en mörk, reslig ängel fram, rättade till sina sandalremmar och sa: "Jag går med dem!". Det var musikens ängel. Och han har följt människan sedan dess."

Vad vore livet utan musik? Visste du att när du lyssnar på din favoritmusik så frigörs signalsubstansen dopamin i hjärnan som bland annat motverkar stress och sömnlöshet? Undersökningar har även visat att sång och musik kan vara läkande för sinnet och stärka gemenskap och samarbete. Så sjung på, varför inte i kör!

För mig var kyrklig musik en helt ny värld när jag kom med i Trångsunds lilla kyrkokör i sena tonåren. Nya tonspråk öppnade dörrar till olika sekler, stämningar, livsöden och stilar. Allt mellan Bach och blues. Jag upplevde hur en kör är som ett instrument med olika stämmor och klanger och att även jag hade en röst.

Det sägs att hela kosmos är fyllt av rytmer och ljudvågor. Vår mänskliga hörsel kan bara uppfatta några av dem, andra ljudvågor uppfattas av andra varelser. Vi lever alltså mitt i en delvis hemlig ljudvärld av vibrationer och tonspråk. Kanske behöver vi ibland söka stillheten och tona in oss för att verkligen kunna lyssna? För mig kan bön, meditation och även lovsång ibland vara en sorts "intoning" som skärper hörseln och stämmer mig till samklang med livet.

I kyrkan är det mycket musik och sång. Bibeln innehåller cirka 400 ord om sång och 50 direkta uppmaningar att sjunga och spela och där finns både glädje-, kärleks-, kamp- och klagosånger. Jobs bok beskriver hur Gud skapade världen "medan morgonens stjärnor sjöng och änglaskarorna jublade". Där uppmanas vi sjunga framför allt för att ära Skaparen men också för att det helt enkelt är bra för oss: "*Det är gott att sjunga vår Guds lov, lovsång är skön och ljuvlig!*" (Psaltaren 147:1)

Så nog är det något gudomligt med musik!

*Så sänd till oss din Ande, Gud,
som dag från dag oss renar,
som små och spridda toners ljud
till något stort förenar.*

*Från ton till ton din lovsång når
och klingar som ett skönt ackord
bland himmelrikets vindar.*

Psalm 754:3

Agneta Lennse
Präst

Tio skäl att tillhöra svenska kyrkan

Du är en viktig del av Svenska kyrkan. Ditt medlemskap gör det möjligt för oss att hjälpa människor i nöd, vara en god kraft att räkna med i samhället, föra traditioner vidare in i framtiden och mycket mer. Frid ger dig tio konkreta skäl att tillhöra Svenska kyrkan.

1 I Svenska kyrkan ryms hela livet

Dop, konfirmation, vigsel och begravning. Som ett löfte om Guds närvaro i allt som sker vill Svenska kyrkan vara närvarande i livets alla skiftningar. Inom Svenska kyrkan finns lång erfarenhet av livet och döden, glädjen och sorgen.

2 Gemenskap och delaktighet

Kyrkan är en öppen och inkluderande gemenskap. I Säby församlingshem finns ett öppet café där kravlösa möten kan ske mellan folk i alla åldrar. Hit kommer du som du är och får leva i tro eller tvivel, tillsammans med andra.

3 Samtal och själavård

När livet sviktar och vi behöver prata med någon finns präst och diakon med tystnadsplikt till tjänst.

4 Kyrka och kulturarv för alla

Tillhör du Svenska kyrkan bidrar du till att hålla våra kyrkor i gott skick, så att de bevaras till efterföljande generationer som en del av vår rika historia.

5 Solidaritet för alla

Diakoni är del av kyrkans sociala arbete. Det kan gälla att som medföljare närvara vid samtal med myndigheter eller hjälp med att få mat på bordet. Det kan också handla om samtalsstöd när livet krisar. Svenska kyrkan arbetar utifrån att alla människor är lika mycket värda oavsett kön, ålder, sexuell läggning och trosuppfattning.

6 Barn- och ungdomsverksamhet

Varje dag möter vi barn och ungdomar i våra olika verksamheter. Öppen förskola, söndagsskola, bibeläventyr i skolan, barn- och ungdomskör, konfirmationsgrupper och ungdomsgrupp är några exempel.

7 Musik

I Salems församling finns körer för alla åldrar. Förutom den sång och musik som finns i gudstjänster, ordnas olika musikgudstjänster och konserter i kyrkorna.

8 Levande traditioner

Tillhör du Svenska kyrkan bidrar du till att upprätthålla gemensamma traditioner så som adventsfirande, julgudstjänster och påskfirande. Genom Svenska kyrkan i utlandet kan även utlandssvenskar träffas och fira svenska högtider och gudstjänster.

9 En bättre värld

Act Svenska kyrkans är en del av ACT-alliansen som består av över 150 trosbaserade biståndsorganisationer över hela världen. Genom Act Svenska kyrkan bidrar kyrkan med långsiktigt bistånd och snabba katastrofinsatser på många platser runtom i världen. Salems församling har en internationell grupp som ordnar med olika insamlingar under året och som lyfter de internationella frågorna i olika sammanhang. Vi arbetar också för ett aktivt miljö-engagemang för att möta de klimathot som finns mot vår jord.

10 Stötta god verksamhet.

Även om inte du tar del av kyrkans arbete så kan du med din medlemsavgift hjälpa andra. Vi är tacksamma för din medlemsavgift.

Talong för inträde i Svenska kyrkan

Bli medlem! Fyll i, klipp ut och skicka till: Salems församling, Emanuel Birkes väg 1, 144 30 Rönninge

Namn, Personnummer, Gatuadress, Postadress, Ort och datum, Telefon/E-post, Namnteckning.

Vi ber för

Hänt i Salems församling 11 november 2021–30 april 2022

VI TACKAR OCH BER FÖR DE 30 BARN SOM DÖPTS I VÅR FÖRSAMLING.

Gud, tack för att du genom dopet visat att vi tillhör dig. Låt alla barn som växer upp få uppleva att du finns nära i glädjen, skrattet och leken men också i sorgen, gråten och ensamheten. Ge våra barn en uppgift i livets tjänst och kraft att utföra den. Hjälプ våra barn att känna tryggheten hos dig genom livet.

Amen.

VI TACKAR OCH BER FÖR DE 31 PERSONER SOM GENOM DÖDEN LÄMNAT VÅR FÖRSAMLING.

Gud, tack för livet som du ger oss fyllt av arbete, lek och vila, glädje och sorg. Vi tackar dig för dem som lämnat detta livet, för allt vad de fick ge och ta emot, allt vi fick dela. Var oss nära i sorgen och saknaden. Hjälプ oss att känna att det finns ett hopp och en tro på ett liv som aldrig dör. Lär oss att det finns en kärlek som lever vidare.

Amen.

VI TACKAR OCH BER FÖR DE 8 PAR SOM INGÅTT ÄKTENSKAP.

Gud, tack för kärlek och fördjupad samhörighet människor emellan.

Var med alla nygifta på deras fortsatta vandring tillsammans.

Låt dem få vara ett stöd för varandra. Hjälプ dem att växa och mogna i sin kärlek, burna av din välsignelse.

Amen.

VI BER OCKSÅ FÖR VÅRA 189 NYA MEDLEMMAR.

De som är nyinflyttade i vår församling och de som nyligen valt att gå med i Svenska kyrkan. Vi ber med glädje och tacksamhet över att ni är en del av församlingen. Må Gud hålla var och en av er i sin hand.

Amen.

Kalender

Öppettider

Säby kyrka & församlingshem

Sommaröppettider v.26–32:

Tisdag–fredag 10.00–15.00.

Stängt v. 29–30.

Tillbaka till ordinarie öppettider från och med tisdag den 16/8.

Tisdag–torsdag 09.00–16.00, fredag 09.00–15.00.

Under våra öppettider är du välkommen in på en kopp te eller kaffe. Vi bjuder!

Salems kyrka

Öppet vid kyrkliga handlingar och enligt överenskommelse.

Sommar

Information om musik i sommar-kväll, öppen sommarkyrka, pilgrimsvandringar och guide kyrkogårdsvandringar hittar du på sidorna 6–7.

Gudstjänster

Högmässa

Söndagar 11.00.

Säby kyrka. Gudstjänst med nattvard. Kyrkkaffe serveras efteråt. Mellan 19/6 och 31/7 firas högmässan i Salems kyrka.

Lunchmässa

Onsdagar 13.00.

Säby kyrka. Enkel veckomässa med nattvard. (Uppehåll v. 26–31.)

Kvällsmässa

Torsdagar 18.00.

Säby kyrka. Stilla mässa med nattvard. (Firas hela sommaren med undantag från den 23/6.)

Lunchbön

Tisdag, torsdag, fredag 13.00.

Säby kyrka. En lugn stund mitt på dagen med bön, tystnad och ljusständning. (Uppehåll v. 26–31.)

Midsommargudstjänst

Lördag 25 juni 11.00.

Vällinge kapell. Johan Hansson, präst och Rune Karlsson, organist. Picknick efteråt, medtag egen fikakorg.

Sensommargudstjänst

Söndag 7 augusti 11.00.

Vällinge kapell. Agneta Lennse, präst och Petja Svensson, musiker. Picknick efteråt, medtag egen fikakorg.

Allhelgons dag

Lördag 5 november 13.00–19.00.

Salems kyrka. Minnesgudstjänster med ljusständning 15.00, 16.00, 17.00 och 18.00. Servering i Kyrkskolan och pysselverkstad för barnen 13.00–18.00.

I kapellet på Säby begravningsplats spelas stilla musik och det finns möjlighet till ljusständning mellan 13.00 och 18.00. Klockan 14.00 och 16.00 firas andakt.

Musik & konsert

Oratorium Sankt Botvid

Söndag 29 maj 18.00.

Salems kyrka. Premiär för Sankt Botvids oratorium, ett nyskrivet musikverk av Tobias Lundmark. Entré: 100 kronor. Mer info finner du på sida 15.

Barn & familj

Familjemässa

Udda söndagar 11.00.

Säby kyrka. Familjemässor är guds-tjänster som är särskilt anpassade för barn och familj. Datum för alla familjemässor annonseras i månadsblad och i kalendern på församlingens hemsida.

Klimatsmart

Klädbytdag

Lördag 1 oktober 11.00–14.00.

Säby kyrka. Hitta fina kläder till din garderob och gör samtidigt miljön och plånboken en tjänst. Lämna in kläder du inte längre har användning för och få med dig något nytt hem. Har du inga kläder att byta in kan du köpa för en symbolisk slant. Vi bjuder på fika. Välkommen!

Kropp & själ

Retreat

Lördag 15/10 09.00–16.00.

Säby kyrka. En dag i tystnad, för att komma till vila och hämta kraft för själen. Anmälan till kansliet senast 7/10. Kostnad: 100 kronor.

Botvidsvandringen

Söndag 31 juli 16.00

Samling vid Salems kyrka. Vi vandrar till S:t Botvids källa och får se ett skådespel om Botvidslegenden. Efteråt fikar i Nedre Söderby. I samarbete med Salems hembygdsförening.

Livstegen: Introduktion

Onsdag 31 augusti 15.30. Säby kyrka. Livsstegen är en självhjälsgrupp för människor där livsproblem, stora som små, har skapat en känsla av vilshenhet. Det kan bero på vantrivsel på jobbet, ett stukat självförtroende, ett destruktivt beteende som är svårt att komma ur eller maktlöshet inför livets stora frågor. Välkommen på introduktionsmöte för att se om Livsstegen kan vara något för dig

Frälsarkransvandring

Söndag 11 september ca. 12.00. Efter gudstjänsten i Säby kyrka klockan 11.00 möter vi frälsar-kransens olika pärlor på en kortare vandring i närområdet.

Kultur

Vällingedagen

Söndag 7 augusti 11.00–15.00.

En dag för hela familjen ute i vackra Vällinge! 11.00 Gudstjänst i Vällinge kapell. Efteråt serveras kyrkkaffe i slottet, visning och rundtur med historiska berättelser om Vällinge. 13.00–15.00 håller Hemvärnsmuseet öppet.

Salemsdagen

Lördag 27 augusti 12.00–16.00.

Skönviksparken. Salems församling finns närvarande under Salemsdagen. Besök oss för information om våra konfirmationsalternativ och andra verksamheter. Varför inte passa på att fotografera dig med nära och kära i vår fotoautomat?

Kyrkliga handlingar

Dop & vigsel

Lördagar 10.30, 12.00, 14.00, 15.30 och 17.00.

Välkommen att ringa församlingsexpeditionen för att boka dop eller vigsel.

Begravning

Onsdagar 10.30, fredagar 10.00 och 12.30.

Välkommen att ringa församlingsexpeditionen för att boka begravning.

Stöd & hjälp

Samtal

Behöver du någon att prata- med? Hos oss har du alltid möjlighet att boka in ett enskilt samtal med någon av prästerna. Kontakta prästerna direkt.

Öppen diakonimottagning

Torsdagar 15.00–17.00.

Säby kyrka. Nummerlappssystem, vänta i kafeterian. Vill du boka en annan tid, kontakta diakonerna Rauni Strömbäck eller Ellinor Bager.

Jourhavande präst

Alla dagar 21.00–06.00.

Jourhavande präst kan du tala med om du är ledsen, rädd, orolig eller känner dig ensam. Ring 112 och fråga efter Jourhavande präst. Den som svarar är präst inom Svenska kyrkan och har alltid tystnadsplikt. Jourhavande präst kan även kontaktas via digitalt brev eller chatt. Mer info finner du på www.svenskakyrkan.se/jourhavandeprest

Kontakt

Adress

Salems församling
Emanuel Birkes väg 1
144 30 Rönninge

Telefon

Bokning och frågor: 070-618 39 19
Måndag–fredag 09.00–12.00

Kyrkogårdsförvaltningen:

070-456 81 79

E-post

salems.forsamling@svenskakyrkan.se

På webben

www.svenskakyrkan.se/salem

facebook.com/salemsforsamling
instagram.com/salems.forsamling

Kyrkoherde

Jennie Wall
070-491 04 51

Präster

Johan Hansson
070-815 61 88
Lennart Marklund
070-618 39 81
Agneta Lennse
070-618 39 61

Diakon

Ellinor Bager
070-618 31 52
Rauni Strömbäck
070-618 39 16

Musiker

Roy Olofsson
072-967 14 20
Tobias Lundmark
070-441 12 34

Barnverksamhet

Diana Westerberg
070-618 39 19 (exp.)

Församlingspedagoger

Alexis Sandrén
070-618 31 65
Eva Björkdahl
070-618 38 58

Ekonomi

Jenny Lund
073-374 33 76

Chef Kansli/Vaktmästeri

Kent Berger
072-967 13 00

Vaktmästeri

Andreas Bisse
070-618 39 35
Nuran Khouri
072-967 13 06

Baksida

Syntolkning: Ett par hörlurar.

Music expresses that which cannot be put into words and that which cannot remain silent.

– Victor Hugo, fransk poet